

УДК 330.101:330.341:330.356

**РЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПІДПРИЄМСТВА: СУТНІСТЬ
СКЛАДОВІ ТА МОДЕЛЬ УПРАВЛІННЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ
ГОСПОДАРЮВАННЯ**

Смолич Д. В. к.е.н, доцент

Луцький національний технічний університет

Тимошук І.В., магістрант

Луцький національний технічний університет

В даній статті досліджені теоретичні аспекти ресурсного потенціалу підприємства та його значення. Враховуючи бачення низки вчених-економістів, виокремлено два підходи до тлумачення досліджуваного поняття, а саме ресурсний та результативний. В статті досліджено залежність складових елементів ресурсного потенціалу промислового підприємства щодо умов турбулентного зовнішнього середовища та відповідно обґрунтовано аспект зміни та доповнення елементів ресурсного потенціалу зі зміною факторів та умов макросередовища організації. На основі розгляду ресурсного потенціалу як змінної категорії, наведено власне визначення досліджуваного поняття. В ході дослідження виокремлено основні складові ресурсного потенціалу підприємства в сучасних умовах господарювання, розглянуто їх сутнісну характеристику, а також окреслено основні напрямки управління за відповідними складовими. В статті також представлена модель управління ресурсним потенціалом, яка забезпечує якісне управління всіма видами ресурсів підприємства, можливість цих ресурсів ефективно мобілізуватись у потрібний момент та дозволяє залишатися конкурентоспроможним суб'єктом господарювання. Крім того, в статті розглянуто управління ресурсним потенціалом крізь призму загальних функцій менеджменту: планування потреби в ресурсах, організація ресурсного забезпечення підприємства, мотивація та контроль. В ході дослідження було встановлено, що неефективне управління та використання ресурсів

призводить до зниження якості та конкурентоспроможності продукції підприємства, зменшення обсягу власних обігових коштів, падіння продуктивності праці, внаслідок чого унеможлиблюється забезпечення стійкої конкурентоспроможності підприємства в цілому. Власне, правильно вибудована схема управління ресурсами забезпечує стабільно високу якість продукції підприємства, що випускається або послуг, що надаються, сприяє додатковій оптимізації фінансових витрат, ефективному використанню наявних та потенційних ресурсів організації, гарантуючи високі результати господарської діяльності.

Ключові слова: ресурси, ресурсний потенціал, підприємство, управління ресурсами, складові ресурсного потенціалу, ресурсний підхід.

UDC 330.12

ENTERPRISE RESOURCES POTENTIAL: THE ESSENCE OF THE COMPONENTS AND THE MODEL OF MANAGEMENT IN MODERN ECONOMIC CONDITIONS

Smolych D. PhD in Economics, docent

Lutsk National Technical University

Timoshuk I., undergraduate

Lutsk National Technical University

This article explores the theoretical aspects of an enterprise's resource potential and its importance. Taking into account the view of a number of economists, two approaches to interpreting the concept under study are distinguished, namely resource and result. The article investigates the dependence of components of the industrial enterprise resource potential on the conditions of turbulent external environment and accordingly substantiates the aspect of changing and supplementing the elements of the resource potential with changing factors and conditions of the macro-environment of the organization. Based on the consideration of the resource potential as a variable category, the definition of the concept under study is given. In the course of the

research the main components of the enterprise resource potential in modern economic conditions were singled out, their essential characteristics were considered, as well as the basic directions of management by the corresponding components were outlined. The article also presents a model of resource potential management that provides quality management of all types of enterprise resources, the ability to effectively mobilize these resources at the right time and to remain a competitive business entity. In addition, the article deals with the management of resource potential through the prism of general management functions: planning the need for resources, the organization of resource provision of the enterprise, motivation and control. The study found that inefficient management and use of resources leads to a decrease in the quality and competitiveness of the company's products, a decrease in the amount of working capital, a fall in labor productivity, which makes it impossible to ensure sustainable competitiveness of the enterprise as a whole. In fact, properly constructed resource management scheme ensures consistently high quality of products of the enterprise or services provided, contributes to additional optimization of financial costs, efficient use of existing and potential resources of the organization, guaranteeing high results of economic activity.

Keywords: resources, resource potential, enterprise, resource management, components of resource potential, resource approach.

Актуальність проблеми. Забезпечення стійкості і підвищення ефективності ринкової діяльності підприємства вимагає правильний вибір стратегії формування та використання його ресурсного потенціалу в сферах виробництва і реалізації готової продукції. Ефективність діяльності підприємства, в значній мірі визначається тим, на скільки результативно воно може використовувати наявні ресурси та здатне мобілізувати їх в майбутньому для забезпечення безперебійної роботи. Тому проблема вивчення ресурсного потенціалу та побудови ефективної системи управління ним на сьогодні є досить важливою.

Аналіз останніх наукових досліджень. Поняття «ресурсний потенціал» та особливості управління ним досліджували у своїх працях такі вітчизняні та зарубіжні науковці як: Л.Ф. Берднікова, Г.М. Александрова, О.Є. Кузьмін, О.А. Материнська та А.О. Ярова, Е.В. Лапін, Н.Г. Міценко, М.В. Гладій О.І. Кумечко, С.Ю. Стексов, А.А. Томпсон та А. Дж. Стрікленд, Л. Г. Окоркова, С.Е. Сердак, В.П. Славов і О.В. Коваленко, Н. П. Гончарова, О.В. Кендюхов, О.В. Трифонова, О.С. Федонін та інші. Автори ґрунтовно розкривають основну суть поняття «ресурсний потенціал», складові та основні аспекти управління ними. Разом з тим, на сьогодні недостатньо вивченим залишається питання побудови ефективного механізму управління ресурсним потенціалом підприємства, з врахуванням аспекту здатності ресурсів підприємства швидко мобілізуватись у потрібний момент.

Метою статті є дослідження теоретичних аспектів ресурсного потенціалу підприємства, визначення основних його складових та побудова моделі управління ресурсним потенціалом підприємства в сучасних умовах господарювання.

Виклад основних матеріалів дослідження. Результативність діяльності будь-якого підприємства в значній мірі залежить від того, наскільки ефективно використовуються наявні в його розпорядженні ресурси, сукупність яких утворює ресурсний потенціал. Неefективне управління та використання ресурсів призводить до зниження конкурентоспроможності підприємства в цілому. Саме тому, на сьогодні гостро постає питання дослідження особливостей управління ресурсним потенціалом підприємства та пошуку усіх можливих шляхів підвищення ефективності цього управління з метою забезпечення сталого розвитку.

Для визначення ресурсного потенціалу підприємства зупинимося на трактуваннях даного терміну в дослідженнях учених економістів, для цього розглянемо таблицю 1.

Таблиця 1. Трактування поняття «ресурсний потенціал підприємства»

Автор	Трактування поняття «ресурсний потенціал»	Ресурси
Л.Ф. Берднікова	Характеристика наявності фінансових, виробничих та інноваційних ресурсів, які в подальшому можуть бути активовані для ефективного функціонування, а також резервів та можливостей мобілізації цих ресурсів, які можна буде використати для забезпечення безперебійної роботи в майбутньому [1].	- фінансові; - виробничі; - інноваційні.
О.А. Материнська та А.О. Ярова	Сукупність матеріальних, нематеріальних, трудових, фінансових ресурсів, включаючи здатність робітників підприємства ефективно використовувати названі ресурси для досягнення поточних в стратегічних цілей та виконання місії підприємства [2].	- матеріальні; - нематеріальні; - трудові; - фінансові.
С.Ю. Стексов	Сукупність накопичених ресурсів господарюючого суб'єкта, що характеризують систему його можливостей у реалізації цілеспрямованої діяльності з врахуванням впливу постійно змінних факторів внутрішнього та зовнішнього середовищ [3].	- матеріальні; - нематеріальні.
Б. Мочалов	Сукупність можливостей факторів (ресурсів), що реалізуються в процесі виробництва матеріальних благ, а також невикористаних можливостей, з метою ефективного використання виробничих, природних і науково-технічних ресурсів, необхідних для забезпечення економічного зростання підприємства і більш повного задоволення суспільних потреб [4].	- виробничі; - природні; - науково-технічні.
М.В. Гладій	Сукупна, інтегральна продуктивність промислових і природних засобів виробництва, а також трудових ресурсів, які відображаються показниками виходу валової і товарної продукції на одиницю земельної площі [5].	- промислові; - природні; - трудові.
В.П. Славов і О.В. Коваленко	Комплексна категорія, що являється основою матеріального відтворення в гармонійному поєднанні з продуктивними силами і виробничими відносинами, що збалансовує кількісні та якісні співвідношення ресурсів [6].	- виробничі; - природні; - науково-технічні.
А.А. Томпсон та А.Дж. Стрікленд	Складна система, яка включає в себе: досвід та знання підприємства, інтелектуальний капітал, конкурентні можливості, унікальні навички працівників, стратегічні активи, ринкові досягнення, необхідні для успішної конкурентної боротьби на ринку [7].	- капітальні; - інтелектуальні; - науково-технічні.
Л. Г. Окоркова	Сукупність ресурсів, якими володіє підприємство, що забезпечують можливість отримання максимального економічного ефекту в заданий момент часу [8].	- матеріальні; - нематеріальні.

Виходячи з трактувань ресурсного потенціалу, що наведені в таблиці, їх можна згрупувати у два підходи – «ресурсний» і «результативний». Так, ресурсного підходу притримуються С.Ю. Стексов, М.В. Гладій, В.П. Славов, О.В. Коваленко і Л. Г. Окорков, адже вони розглядають ресурсний потенціал як сукупність ресурсів господарської ланки, оцінку ресурсного потенціалу зводять до визначення вартості доступних ресурсів, а рівень використання ресурсного потенціалу визначають відношенням отриманого результату до обсягу застосованих ресурсів.

Л.Ф. Берднікова, О.А. Материнська, А.О. Ярова, Б. Мочалов, А.А. Томпсон та А.Дж. Стрікленд розглядають ресурсний потенціал, як здатність підприємства освоювати, переробляти і мобілізувати ресурси для задоволення суспільних потреб. Оцінку величини ресурсного потенціалу вони зводять до оцінки максимального обороту продукції, який підприємство здатне виробити при даній кількості і структурі ресурсів [9].

У роботах більшості авторів ресурсний потенціал представлений усіма ресурсами, використовуваними в суспільному виробництві на тій чи іншій стадії розвитку продуктивних сил. І це одна з основних особливостей категорії «ресурсний потенціал».

Так, аналізуючи дані підходи, можна спостерігати, що погляди на поняття «ресурс» та «ресурсний потенціал» та його складові змінювалися з часом, основною причиною стала постійна зміна турбулентного зовнішнього середовища. Якщо спочатку ресурсний потенціал розглядався лише як сукупність ресурсів, то за «результативного підходу» він розглядається крізь призму можливості цих ресурсів ефективно мобілізуватись у майбутньому. Розглядаючи ресурсний потенціал як змінну категорію, варто відзначити, що з часом, зокрема, з розвитком науково-технічного прогресу поряд з фінансовими, трудовими, матеріальними та нематеріальними ресурсами стали виділяти нові, такі як інноваційні та підприємництво. Разом з цим, спостерігається розвиток

інформаційних ресурсів. Власне, з розвитком інформаційних технологій, доступ до тих чи інших даних став набагато легшим та зручнішим, а отримати потрібну інформацію зараз можна набагато швидше.

Таким чином, враховуючи наведені підходи та думки науковців, під ресурсним потенціалом підприємства ми вважаємо систему наявних ресурсів підприємства, а також тих, які можна залучити, з врахуванням вимог зовнішнього середовища в майбутньому та спроможність підприємства мобілізувати їх у потрібний момент для забезпечення його економічного зростання, в тому числі в складних економічних умовах.

Варто відзначити, що принциповою відмінністю між термінами «ресурси» та «ресурсний потенціал» є те, що ресурси існують незалежно від суб'єктів економічної діяльності, а потенціал – невіддільний від суб'єктів. «Ресурсний потенціал», крім матеріальних і нематеріальних засобів, включає здібності працівника, колективу, підприємства в цілому до ефективного використання наявних ресурсів [10].

Розглядаючи ресурсний потенціал як складну систему, можна виділити такі його взаємопов'язані складові (рис. 1).

Розглянемо детальніше складові ресурсного потенціалу.

Фінансові ресурси підприємства – це грошові кошти, що знаходяться в розпорядженні підприємства і призначені для здійснення поточних витрат, виконання фінансових зобов'язань і економічного стимулювання працюючих, тобто сукупність грошових коштів цільового призначення. Фінансові ресурси спрямовуються також на утримання і розвиток об'єктів невиробничої сфери, споживання, накопичення, в спеціальні резервні фонди та інші [14].

Власні кошти підприємства постійно знаходяться в обігу, кінцевий строк використання яких не встановлений. Такі кошти формуються за рахунок власного капіталу (тобто тієї частини активів підприємства, що залишається після виконання його зобов'язань). Позиченими коштами є ті,

що підприємство одержує на визначений термін, за певну плату і на умовах повернення. Переважно, вони формуються за рахунок коротко- і довгострокових кредитів банків. Залучені кошти - це кошти, які не належать підприємству, проте постійно перебувають в їх обігу внаслідок діючої системи розрахунків. Формуються вони за рахунок усіх видів кредиторської заборгованості підприємства [15].

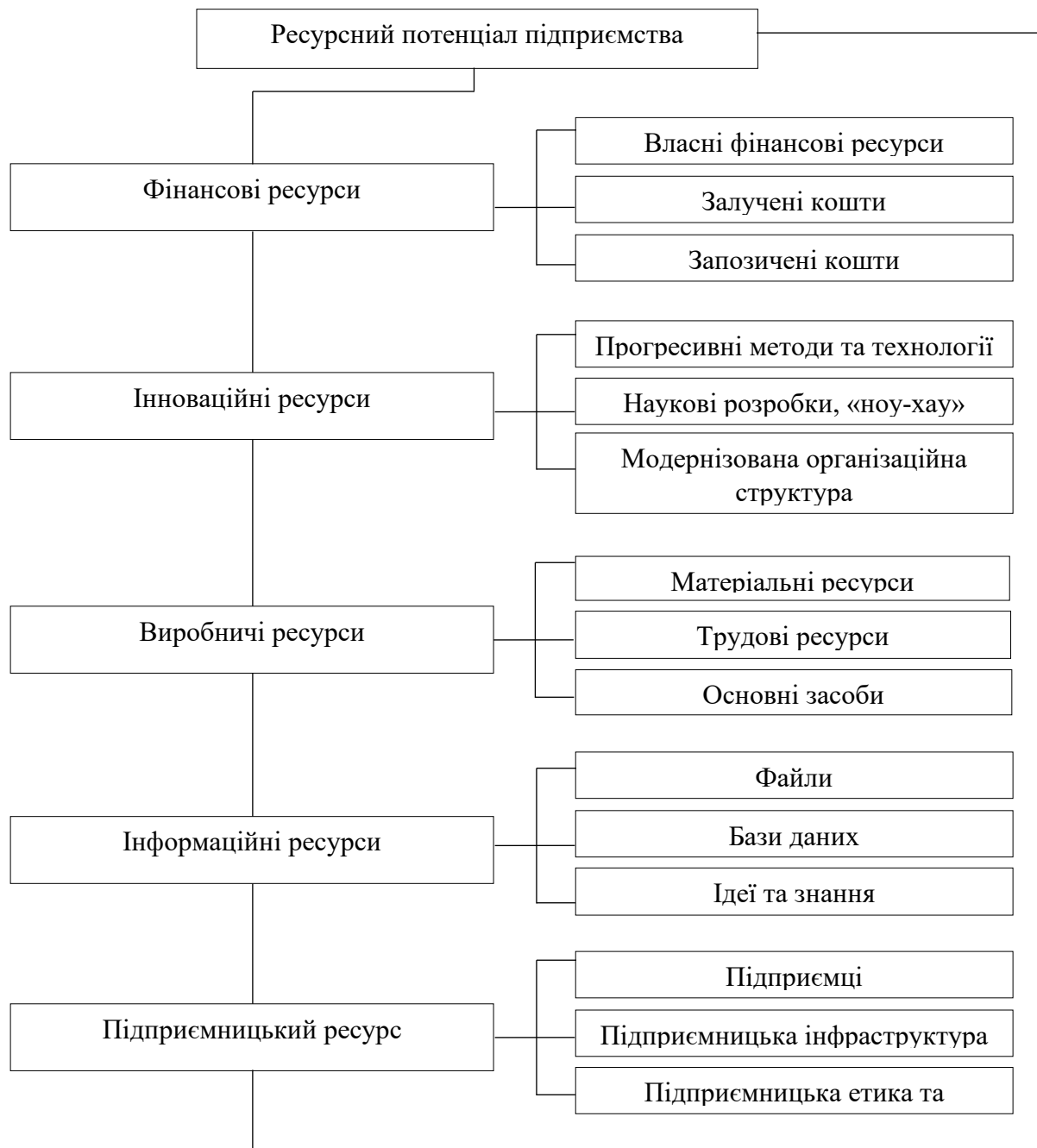

Рис. 1. Структура ресурсного потенціалу підприємства (розроблено авторами на основі [11, 12, 13])

Під інноваційними ресурсами розуміються ресурси, здатні забезпечити можливість інноваційної діяльності. В широкому розумінні до цих ресурсів можна включити: матеріально-технічні, трудові, фінансові, інтелектуальні, інформаційні ресурси [16].

У вузькому розумінні, до інноваційних ресурсів відносять [17]:

- 1) новий технологічний і організаційний рівень основних продуктових ліній підприємства;
- 2) відповідність організаційних структур і систем керування завданням розвитку інноваційного процесу.
- 3) кодифіковане знання, яким володіє підприємство, в частині нематеріальних активів представлене патентами, ноу-хау, прототипами, комп'ютерними програмами і т.п;
- 4) науково-технічні напрацювання у вигляді незавершених інноваційних проектів;
- 5) фінансове забезпечення інноваційної діяльності;
- 6) персонал організації, що займається інноваційною діяльністю.

Виробничі ресурси підприємства – усі природні, людські і вироблені людиною ресурси, котрі використовуються для виробництва товарів і послуг. Сюди відносять [12]:

Матеріальні ресурси – служать базою ресурсного забезпечення та включають різні види сировини, матеріалів, палива, енергії, комплектуючих і напівфабрикатів, які господарюючий суб'єкт закуповує для використання в господарській діяльності з метою випуску продукції, надання послуг і виконання робіт [18].

Основні засоби – це сукупність виробничих, матеріально-речових цінностей, які багато разів беруть участь у виробничих циклах, зберігаючи свою натуральну форму та поступово переносять свою вартість на створені продукти або послуги в міру зношування у вигляді амортизаційних відрахувань [12].

Трудові ресурси – головна продуктивна сила суспільства, що включає працездатну частину населення, яка володіє фізичними та інтелектуальними можливостями для виробництва благ і послуг [17].

Інформаційні ресурси мають певні особливості. Так, на відміну від інших (матеріальних) ресурсів, вони є практично невичерпними. Зі зростанням обсягу використовуваних знань обсяг інформації не зменшується, а навпаки, зростає. Застосування нових інформаційних ресурсів замість застарілих потенційно може спровокувати дії радикального характеру, значно підвищити продуктивність праці, а також покращити використання інших ресурсів підприємства тощо [19].

Інформація – це особливий ресурс, який ґрунтується на ідеях і знаннях, отриманих та нагромаджених у результаті науково-технічної діяльності і представлений у формі, придатній для збирання, реалізації та відтворення [20]. До інформаційних ресурсів відносять: файли, бази даних, ідеї та знання.

Підприємництво як економічний ресурс стає все більш важливим в сучасній економіці, проте лише у ХХ ст. воно стало розглядатися як фактор (ресурс) виробництва. Підприємницький ресурс (підприємницький потенціал, підприємницькі здібності, підприємництво) – це особливий механізм організації підприємницьких здібностей людей, спроможних до ефективної організації взаємодії основних економічних ресурсів для здійснення господарської діяльності. Цей ресурс реалізується в сфері менеджменту, тобто при управлінні діяльністю підприємств і організацій. Унікальність значення підприємницького потенціалу заключається в тому, що саме завдяки йому спроможні до взаємодії інші ресурси підприємства – фінансові, інформаційні, виробничі, інноваційні. До складу підприємницького ресурсу входять його носії – підприємці, підприємницька інфраструктура (ринкові інститути) та підприємницька етика і культура [21].

До підприємців відносяться власники компаній і їхні менеджери, а також індивідуальні підприємці, їх кваліфікація і рівень освіти, здатність брати на себе відповідальність і ініціативу, вміння орієнтуватися у висококонкурентному середовищі, а також їх почуття соціальної відповідальності [22].

Підприємницька інфраструктура охоплює різні інститути ринкового господарства. Це не стільки банки і біржі, страхові та аудиторські компанії, консультаційні та юридичні компанії, господарське законодавство взагалі, скільки такі базові інститути ринку, як захист приватної власності, свобода підприємництва та конкуренція [23].

Підсумовуючи вищесказане, слід зазначити, що під поняттям ресурсного потенціалу підприємства як множинної характеристики розуміють наявність фінансових, виробничих, інноваційних ресурсів, інформації та підприємницької здатності, які можуть бути активізовані для ефективного функціонування в поточному періоді, а також резервів і можливостей з мобілізації даних ресурсів, якими можна скористатися для забезпечення стійкого зростання підприємства в майбутньому [24].

Будь-який ресурс не може розкритись повністю окремо від інших ресурсів, саме тому їм потрібне ефективне управління.

Управління ресурсним потенціалом підприємства являє собою складний, динамічний процес, який передбачає систему прийняття і реалізації управлінських рішень, спрямованих на раціональне використання, нарощення та оптимізацію ресурсного потенціалу підприємства з метою досягнення визначених цілей і забезпечення стійкого функціонування та розвитку підприємства [25].

Завдання менеджменту підприємств в сучасних умовах господарювання – щоденний аналіз та удосконалення методів оцінювання наявних ресурсів і їх ефективного перерозподілу у відповідності зі стратегією розвитку підприємства.

В таблиці 2 розглянемо основні напрямки управління ресурсним потенціалом, за складовими.

Таблиця 2. Складові та напрями управління ресурсним потенціалом підприємства (розроблено на основі [13, 27, 28])

Складові	Напрямки управління
Фінансові ресурси	<ul style="list-style-type: none"> - ефективний фінансовий контроль ресурсного забезпечення та фінансове планування ресурсного потенціалу; - оптимізація структури фінансування; - координація фінансових підрозділів підприємства.
Інформаційні ресурси	<ul style="list-style-type: none"> - створення системи збору, обробки та аналізу інформації щодо ресурсного забезпечення; - автоматизація системи збору інформації; - моніторинг інформаційних ризиків.
Виробничі ресурси	<p><i>Матеріальні</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - забезпечення ефективної безперебійної системи поставок матеріальних ресурсів; - забезпечення системи якісного постачання різних видів сировини, матеріалів, палива, енергії, комплектуючих і напівфабрикатів. <p><i>Трудові</i></p> <ul style="list-style-type: none"> 1- забезпеченість трудовими ресурсами відповідно до потреб виробництва; - аналіз кадрової політики та постійне її вдосконалення; - ефективна система стимулювання праці. <p><i>Основні засоби</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - забезпечення своєчасного відновлення і підвищення ефективності використання основних засобів. - зменшення простоїв основних засобів; - підвищення якості ремонтів та обслуговування обладнання.
Інноваційні ресурси	<ul style="list-style-type: none"> - забезпечення збалансованості ресурсів, необхідних для реалізації інноваційних проектів; - створення сприятливого інноваційного клімату, а також умов для адаптації підприємства до нововведень; - прийняття рішень, спрямованих на стимулювання інноваційної активності організації; - навчання і самоосвіта персоналу підприємства з метою отримання нового рівня професійної підготовки.
Підприємницька здатність	<ul style="list-style-type: none"> - ефективна організація взаємодії основних економічних ресурсів для здійснення господарської діяльності; - реалізація на свій страх і ризик нових винаходів, ідей, здійснюючи тим самим нововведення (інновації).

Механізм управління ресурсним потенціалом підприємства передбачає такі елементи [27]:

- 1) суб'єкти та об'єкти управління;
- 2) основні етапи реалізації системи управління;
- 3) загальні функції управління ресурсним потенціалом;
- 4) принципи та методи управління ресурсним потенціалом.

Суб'єктом управління виступає керівництво підприємства, яке визначає стратегію управління ресурсним потенціалом формує основні цілі та завдання.

Об'єктами управління в загальному виступають усі ресурси підприємства та їх потенціал. Проте, об'єктом може бути і окремий ресурс. Об'єкт управління кожне підприємство обирає самостійно, це залежить від установлених цілей у сфері управління ресурсним потенціалом [27].

Управління ресурсним потенціалом підприємства – це складний процес, який передбачає сукупність впорядкованих дій (рис. 2).

Рис. 2. Модель управління ресурсним потенціалом підприємства (розроблено авторами на основі [29, 30, 31])

Управління ресурсним потенціалом здійснюється через функції управління, які забезпечують формування способів управлінського впливу і відображають суть та зміст управлінської діяльності на всіх рівнях управління (табл. 3).

Таблиця 3. Управління ресурсним потенціалом крізь призму загальних функцій менеджменту (сформовано на основі [29, 32])

Функція управління	Характеристика функції
Планування	Управління через встановлення цілей і розробка стратегії, необхідної для досягнення зазначених цілей, а також збір і аналіз необхідної інформації щодо ресурсного потенціалу підприємства. Дана функція повинна посідає центральне місце у управлінні, адже регламентує поведінку об'єкта управління в процесі реалізації поставлених перед ним цілей, вимагає врахування всіх наявних ресурсів підприємства, вартості їх придбання, постачання, розподілу та раціонального використання.
Організація	Включає в себе визначення необхідних дій і ресурсів, які знадобляться для реалізації розробленого плану, а також прийняття рішень щодо розподілу повноважень, обов'язків та відповідальності на різних рівнях управління. Сюди входить сукупність прийомів і методів найраціональнішого поєднання елементів і ланок керуючої системи у її взаємозв'язку з керованим об'єктом та іншими керуваними системами.
Мотивація	Впровадження прогресивних форм організації праці та ефективної системи її мотивації (моральної та матеріальної), тобто встановлення: чіткого переліку форм матеріального та морального стимулювання; доступної для всіх працюючих сукупності умов отримання того чи іншого заохочення.
Реалізація	Здійснюється з метою забезпечення погодженої, безперебійної роботи в процесі виконання поставлених завдань виробничих і функціональних підрозділів підприємства.
Контроль	Реалізується на основі зібраної інформації про хід виконання поставлених задач (оперативних, статистичних, бухгалтерських даних) та характеризується виявленням відхилень від встановлених показників роботи, аналізом причин даних відхилень, а також їх усуненням.

Досягнення найвищого рівня організації управління ресурсним потенціалом підприємства можливе лише за умови, що кожна з функцій управління буде виконуватись безперебійно та якісно. Тільки тоді, коли існує взаємодія та органічна єдність усіх управлінських функцій можна

досягти цілеспрямованого та ефективного впливу на об'єкти управління в системі управління ресурсним потенціалом підприємства [32].

Підсумовуючи вищесказане, вважаємо, що на сьогодні суб'єктам господарювання дуже важливо сформувати належну систему та якість управління підприємствами через взаємодію різних факторів: технічна оснащеність, використання технологій, рівень кваліфікації трудових ресурсів, загальний фінансовий стан, рівень матеріального забезпечення та інше, які визначають умови формування ресурсного потенціалу та його розвиток і забезпечують, при цьому, досягнення поставлених цілей підприємства [33].

Висновки. Ресурсний потенціал є основою економічного потенціалу господарюючого суб'єкта і відображає його потенційні можливості підприємства. У той же час економічний потенціал передбачає і реалізацію виявлених потенційних можливостей, виражену в досягненні економічного ефекту. Стан ресурсного потенціалу підприємства є передумовою для досягнення високого рівня конкурентоздатності підприємства. Власне, правильно вибудована схема управління ресурсами забезпечує стабільно високу якість продукції, що випускається або послуг, що надаються, сприяє додатковій оптимізації фінансових витрат не на шкодивши якості продукції.

Список використаних джерел:

1. Бердникова Л.Ф. Ресурсный потенциал организации: понятие и структура. Вектор науки ТГУ. 2011. №1. С. 201-203.
2. Материнська О.А., Ярова А.О. Ресурсний потенціал підприємства: проблеми та шляхи його вирішення. URL: nauka.kushnir.mk.ua (дата звернення: 02.10.2019).
3. Стексова С.Ю. Методология определения ресурсного потенциала строительного предприятия. URL: <https://dis.ru/library/557/25951/> (дата звернення: 02.10.2019).
4. Краснокутська Н. С. Потенціал підприємства: формування та оцінка: навч. посібн. Київ: Вид-во ЦНЛ, 2005. 352 с.
5. Гладій М.В. Використання виробничо-ресурсного потенціалу аграрного сектора економіки України: монографія. Львів: ІРД НАН України, 1998. 294 с.
6. Славов В.П. Ресурсозбереження як важливий чинник розвитку виробничих систем. Агроінком. 2007. № 7-8. С. 52-57.

7. Томпсон А.А., Стрикленд-III А.Дж. Стратегический менеджмент: концепции и ситуации для анализа. Пер. с англ. 12-е изд. М.: Вильямс, 2009. 928 с.
8. Огорокова Л. Г. Ресурсный потенциал предприятий. СПб.: С ПГТУ, 2001. 293 с.
9. Теоретические аспекты понятия «ресурсный потенциал». Культура народов Причерноморья. 2009. № 161. С. 139-144.
10. Методические положения оценки ресурсного потенциала газораспределительного предприятия. URL: <https://creativeconomy.ru/lib/7599> (дата звернення: 02.10.2019).
11. Оценка ресурсного потенциала предприятий. URL: <https://cyberleninka.ru/article/v/otsenka-resursnogo-potentsiala-predpriyatij> (дата звернення: 02.10.2019).
12. Ресурсный потенциал предприятия. URL: <https://novainfo.ru/article/6392> (дата звернення: 02.10.2019).
13. Латишева О. В. Ресурсний потенціал підприємства: сутність, складові та особливості управління елементами забезпечення сталого розвитку. Економічний вісник. 2018. № 3(53). С. 126-130.
14. Финансы и финансовые ресурсы предприятия. URL: <http://www.grandars.ru/college/ekonomika-firmy/finansy-predpriyatiya.html> (дата звернення: 02.10.2019).
15. Фінансові ресурси підприємств, їх склад і характеристика. URL: https://pidruchniki.com/18111210/finansy/finansovi_resursi_pidpriyemstv_sklad_harakteristik_a (дата звернення: 02.10.2019).
16. Инновационные ресурсы. URL: <https://studopedia.org/4-166217.html> (дата звернення: 02.10.2019).
17. Инновационные ресурсы предприятий СКСТ URL: https://studopedia.su/9_95553_VIII-innovatsionnie-resursi-predpriyatij-skst.html (дата звернення: 02.10.2019).
18. Производственные ресурсы предприятия. URL: <https://economuch.com/mikroekonomika-kniga/proizvodstvennyie-resursyi-predpriyatiya-51475.html> (дата звернення: 02.10.2019).
19. Собственные внутримашинные информационные ресурсы предприятия. URL: https://studopedia.ru/7_30008_sobstvennie-vnutrimashinnie-informatsionnie-resursi-predpriyatiya.html (дата звернення: 02.10.2019).
20. Інформаційні ресурси організації. URL: https://pidruchniki.com/10020805/informatika/informatsiyni_resursi_organizatsiyi (дата звернення: 02.10.2019).
21. Предпринимательство как экономический ресурс. URL: <https://economuch.com/osnovyi-ekonomiki/predprinimatelstvo-kak-ekonomicheskij-25983.html> (дата звернення: 02.10.2019).
22. Предпринимательский ресурс. URL: https://studme.org/1264122619579/ekonomika/predprinimatelskiy_resurs (дата звернення: 02.10.2019).
23. Предпринимательство как экономический ресурс. URL: <https://psyera.ru/3862/predprinimatelstvo-kak-ekonomicheskij-resurs> (дата звернення: 02.10.2019).
24. О.А. Драчева Роль и значение ресурсного потенциала предприятия. Международный научный журнал «Символ науки». 2016. №8. С. 96-98.
25. Шаманська О.І. Система ефективного управління ресурсним потенціалом підприємства. Ефективна економіка. 2013. № 9. С. 81-88.

26. Управление ресурсами предприятия: проблемы и системы URL <https://sprintinvest.ru/upravlenie-resursami-predpriyatiya-problemy-i-sistemy> (дата звернення: 02.10.2019).
27. Фесенко І. А. Організаційно-економічний механізм управління ресурсним потенціалом вугледобувних підприємств. Вісник економічної науки України. 2010. №1. С. 138-142
28. Управление ресурсами предприятия. URL <https://center-yf.ru/data/Menedzheru/upravlenie-resursami-predpriyatiya.php> (дата звернення: 02.10.2019).
29. Стратегічне управління ресурсним потенціалом підприємства. URL <https://en.ppt-online.org/119884> (дата звернення: 02.10.2019).
30. Методичний підхід до оцінки інноваційного потенціалу промислових підприємств. Економіка та управління підприємствами. 2016. №12-1. С. 167-174.
31. Кузьменко О. В. Організаційно-економічний механізм стратегічного управління ресурсним потенціалом підприємства. Академічний Огляд. 2014. №1(40). С. 110-115.
32. Управління ресурсним потенціалом підприємств. URL: http://sophus.at.ua/publ/2015_10_30_kampodilsk/sekcija_section_3_2015_10_30/upravlinnja_resursnim_potencialom_pidpriemstv/104-1-0-1574 (дата звернення: 02.10.2019).
33. Управління ресурсним потенціалом підприємства URL: http://www.rusnauka.com/30_NIEK_2011/Economics/6_96453.doc.htm (дата звернення: 02.10.2019).

References:

1. Berdnikova, L.F. (2011). The resource potential of the organization: concept and structure [The resource potential of the organization: concept and structure]. *Vektor nauki TGU – TSU science vector*, 1, 201-203. [in Russian].
2. Materynska O.A., Yarova A.O. Resursnyy potentsial pidpryyemstva: problemy ta shlyakhy yoho vyrishennya [Resource potential of the enterprise: problems and ways to solve it] Retrieved from *nauka.kushnir.mk.ua* [in Russian].
3. Steksova S.Y. Metodologiya opredeleniya resursnogo potentsiala stroitel'nogo predpriyatiya [Methodology for determining the resource potential of a construction enterprise] <https://dis.ru> Retrieved from <https://dis.ru/library/557/25951/> [in Russian].
4. Krasnokuts'ka N. S. (2005) *Potentsial pidpryyemstva: formuvannya ta otsinka [Potential of the enterprise: formation and estimation]* Kyiv: CNL [in Ukrainian].
5. Hladiy M.V. (1998). *Vykorystannya vyrobnycho-resursnoho potentsialu ahrarnoho sektora ekonomiky Ukrayiny (pytannya teorii, metodolohiyi i praktyky) [Utilization of production and resource potential of the agrarian sector of the Ukrainian economy (issues of theory, methodology and practice)]* Iviv: IRD NAS of Ukraine [in Ukrainian].
6. Slavov, V.P. (2007). Resursozberezhennya yak vazhlyvyi chynnnyk rozvytku vyrobnychikh system [Resource saving as an important factor in the development of production systems]. *Ahroinkom - Agroinkom*, 7-8, 52-57 [in Ukrainian].
7. Tompson-ml. A.A. & Striklend-III A. Jr (2009). *Strategicheskiiy menedzhment: kontseptsii i situatsii dlya analiza [Strategic management: concepts and situations for analysis]* Moscow: Williams [in Russian].
8. Okorokova L. G. (2001). *Resursnyy potentsial predpriyatiy [Resource potential of enterprises]* St. Petersburg: S PSTU, [in Ukrainian].
9. (2009) Teoreticheskiye aspekty ponyatiya «resursnyy potentsial» [Theoretical aspects of the concept of "resource potential"]. *Kul'tura narodov Prichernomor'ya – Culture of the peoples of the Black*, 161, 139-144 [in Russian].

10. Metodicheskiye polozheniya otsenki resursnogo potentsiala gazoraspredeletel'nogo predpriyatiya [Methodological provisions for assessing the resource potential of a gas distribution company] <https://creativeconomy.ru> Retrieved from <https://creativeconomy.ru/lib/7599> [in Russian].

11. Otsenka resursnogo potentsiala predpriyatiy [Assessment of the resource potential of enterprises] <https://cyberleninka.ru> Retrieved from <https://cyberleninka.ru/article/v/otsenka-resursnogo-potentsiala-predpriyatiy> [in Russian].

12. Resursnyy potentsial predpriyatiya [Resource potential of the enterprise] <https://novainfo.ru> Retrieved from <https://novainfo.ru/article/6392> [in Russian].

13. Latysheva O. V. (2018). Resursnyy potentsial pidpryyemstva: sutnist', skladovi ta osoblyvosti upravlinnya elementamy zabezpechennya staloho rozvytku [Resource potential of the enterprise: essence, components and features of management of elements of providing of sustainable development]. *Ekonomichnyy visnyk - Economic Bulletin*, 3(53), 126-130 [in Ukrainian].

14. Finansy i finansovyye resursy predpriyatiya [Finances and financial resources of the enterprise] <http://www.grandars.ru> Retrieved from <http://www.grandars.ru/college/ekonomika-firmy/finansy-predpriyatiya.html> [in Russian].

15. Finansovi resursy pidpryyemstv, yikh sklad i kharakterystyka [Financial resources of enterprises, their composition and characteristics] <https://pidruchniki.com> Retrieved from https://pidruchniki.com/18111210/finansy/finansovi_resursi_pidpryyemstv_sklad_harakteristika [in Ukrainian].

16. Innovatsionnyye resursy [Innovative Resources] <https://studopedia.org> Retrieved from <https://studopedia.org/4-166217.html> [in Russian].

17. Innovatsionnyye resursy predpriyatiy [Innovative Enterprise Resources] <https://studopedia.su> Retrieved from https://studopedia.su/9_95553_VIII-innovatsionnie-resursi-predpriyatiy-skst.html [in Russian].

18. Proizvodstvennyye resursy predpriyatiya [Production resources of the enterprise] <https://economuch.com> Retrieved from <https://economuch.com/mikroekonomika-kniga/proizvodstvennyie-resursyi-predpriyatiya-51475.html> [in Russian].

19. Sobstvennyye vnutrimashinnyye informatsionnyye resursy predpriyatiya [Own internal machine information resources of the enterprise] <https://studopedia.ru> Retrieved from https://studopedia.ru/7_30008_sobstvennie-vnutrimashinnie-informatsionnie-resursi-predpriyatiya.html [in Russian].

20. Informatsiyi resursy orhanizatsiyi [Information resources of the organization] <https://pidruchniki.com> Retrieved from https://pidruchniki.com/10020805/informatika/informatsiyi_resursi_organizatsiyi [in Ukrainian].

21. Predprinimatel'stvo kak ekonomicheskiy resurs [Entrepreneurship as an economic resource] <https://economuch.com> Retrieved from <https://economuch.com/osnovyi-ekonomiki/predprinimatelstvo-kak-ekonomicheskiy-25983.html> [in Russian].

22. Predprinimatel'skiy resurs. [Entrepreneurial resource] <https://studme.org> Retrieved from https://studme.org/1264122619579/ekonomika/predprinimatel'skiy_resurs [in Russian].

23. Predprinimatel'stvo kak ekonomicheskiy resurs [Entrepreneurship as an economic resource] <https://psyera.ru> Retrieved from <https://psyera.ru/3862/predprinimatelstvo-kak-ekonomicheskiy-resurs> [in Russian].

24. Dracheva O. A. (2016). Rol' i znachenie resursnogo potentsiala predpriyatiya [Role and importance of the resource potential of the enterprise]. *Mezhdunarodnyy nauchnyy zhurnal «Simvol nauki» - International scientific journal "Symbol of Science"*, 8, 96-98 [in Russian].

25. Shamans'ka O. I. (2013) Systema efektyvnoho upravlinnya resursnym potentsialom pidpryyemstva [System of effective management of enterprise resource potential]. *Efektivna ekonomika - An efficient economy*, 9, 81-88 [in Ukrainian].

26. Upravleniye resursami predpriyatiya: problemy i sistemy [Enterprise Resource Management: Problems and Systems] <https://sprintinvest.ru> etrieved from <https://sprintinvest.ru/upravlenie-resursami-predpriyatiya-problemy-i-sistemy> [in Russian].

27. Fesenko I. A. (2010). Orhanizatsiyno-ekonomichnyy mekhanizm upravlinnya resursnym potentsialom vuhledobuvnykh pidpryyemstv [Organizational and Economic Mechanism of Resource Potential Management of Coal Mining Enterprises]. *Visnyk ekonomichnoyi nauky Ukrayiny - Bulletin of economic science of Ukraine*, 1, 138-142 [in Ukrainian].

28. Upravleniye resursami predpriyatiya [Enterprise Resource Management] <https://center-yf.ru> Retrieved from <https://center-yf.ru/data/Menedzheru/upravlenie-resursami-predpriyatiya.php> [in Russian].

29. Stratehichne upravlinnya resursnym potentsialom pidpryyemstva [Strategic management of enterprise resource potential] <https://en.ppt-online.org> Retrieved from <https://en.ppt-online.org/119884> [in Ukrainian].

30. (2012) Metodychnyy pidkhid do otsinky innovatsiynoho potentsialu promyslovykh pidpryyemstv [Methodical approach to the evaluation of innovative potential of industrial enterprises]. *Ekonomika ta upravlinnya pidpryyemstvamy - Business Economics and Management*, 12-1, 167-174 [in Ukrainian].

31. Kuz'menko O. V. (2014). Orhanizatsiyno-ekonomichnyy mekhanizm stratehichnoho upravlinnya resursnym potentsialom pidpryyemstva [Organizational and economic mechanism of strategic management of enterprise resource potential]. *Akademichnyy Ohlyad - Academic Review*, 1(40), 110-115 [in Ukrainian].

32. Upravlinnya resursnym potentsialom pidpryyemstva [Enterprise resource management] <http://sophus.at.ua/> Retrieved from http://sophus.at.ua/publ/2015_10_30_kampodilsk/sekcija_section_3_2015_10_30/upravlinnja_resursnim_potencialom_pidpriemstv/104-1-0-1574 [in Ukrainian].

33. Upravlinnya resursnym potentsialom pidpryyemstva [Enterprise resource management] <http://www.rusnauka.com>. Retrieved from http://www.rusnauka.com/30_NIEK_2011/Economics/6_96453.doc.htm [in Ukrainian].